Ч. 65. (10740). Львів, четвер 25. березня 1926. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

Передплата: Місячно в краю 4·50 зл. За границею: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна одного примірника 20 сот.

Побоювання, чи зміна тактики.

Українська інтелігенція на Україні в освітленні Чубара.

Донедавна чули ми з уст харківських державних мужів мало що не похвали на адресу української інтелігенції. Вони неоднократно і з урядових трибун заявляли, що українська інтелігенція змінила на протязі останніх кількох літ свою давну тактику непримиримого відношення до радвлади, що вона вже остаточно погодилася з нею і що почала щиро працювати засукавши рукави для добра народу, для нової культури, що вона приноровилася до нового побуту і тим самим заслужила собі належну оцінку і опіку з боку радвлади. Щоби оформити цей прихід інтелігенції до згоди з радвладою, влаштовувала ця остання навіть усякі зїзди та конґреси тієї т. зв. непартійної інтелігенції та вислухувала її заяв про льояльність до пануючого режіму та про її добру, щиру і непримушену волю працювати для добра робітничо-селянської України. Особливо великої ласки з боку компартії та влади удостоювалися всякого роду специ (а відомо, що вся інтелігенція, це специ). Більшевики здавали собі докладно справу з того, що на Україні пішла українська інтелігенція на формальний компроміс із радвладою у звязку з новою національною політикою, у звязку з українізацією і т. д. Та не зважаючи на те, вони всеж принимали тих інтелігентних спеців дуже радо, а навіть намагалися створити для них по змозі найсприятливіші обставини для праці.

Нині, видно, обставини цілком змінилися. Точніше кажучи, то обставини остали такі як були, але иншим вітром повіяло в партії, иншим духом понесло від радвлади. Формального компромісу за мало. Треба не тільки „формально приняти радвладу" але й фактично віддатися на її виключні послуги тілом і душею. Вчора наведи ми погляд Чубаря на акад. Грушевського. Нині приглянемося характеристиці української інтелігенції взагалі, яку їй дав тодіж Чубар перед тією ж авдиторією тобто перед комсомольцями України.

Розгортаючи перед комсомольцями їхні завдання і підкреслюючи, що робітничо-селянській молоді приходиться зростати серед суперечностей, звязаних з національною політикою, Чубар розкриває перед нею небезпеку, що загрожує радвладі. Якаж це небезпека та звідки вона загрожує?

„В своїй буденній праці — відповідає на це питання Чубар — ви не уявляєте собі, що поруч з урядом робітників і селян істнує за кордоном ще другий „уряд" без теріторії, без людей — уряд УНР. Симона Петлюри. Але цей „уряд" готується за допомогою Чемберлена знову спробувати зруйнувати наше будівництво, пошкодити трудящому людові йти мирним шляхом до соціялізму".

Тієї небезпеки Чубар до певної міри боїться, та всеж надіється, що її можна усунути при допомозі радянської дипльоматії та переговорів, але для нього істнує инша небезпека, про яку останніми літами не згадував ніодин корифей радянської державности на Україні, а вона рапгом тепер стала чомусь актуальною і серіозною. На Україні є багато прихильників боротьби з радвладою.

„Хай це не здається Вам — каже далі Чубар якоюсь абстракцією, але й у нас є ще й досі люде, що схиляються до петлюрівщини, прихильники дрібнобуржуазного устрою, що ведуть і підпольну роботу в тому напрямі. Вони вважають себе оборонцями національної республіки, немов незалежної від Росії, а на ділі незалежної від диктатури пролетаріяту".

Не зважаючи на те, що Чубар промовляв перед собі думою й тілом відданою авдиторією, він всеж уважав чомусь за доцільне оправдувати політику компартії на Україні і її диктатуру та намагався чомусь ослабити ідеольогію тих прихильників національної республіки замісць просто її висміяти та зігнорувати, як це звичайно робили до тепер усі його товариші, а то й він сам. З того виходило би, що мабуть повага небезпеки наказала Чуб(а)рові поважно говорити.

„Проводячи українізацію, ми виконуємо завдання нашої програми. До робітників Українців і до селян ми йдемо і кажемо: ми за робітничо-селянський уряд на Україні, але ми переконані, що він може істнувати лише в спілці з иншими робітничо-селянськими урядами, лише в Радянськім Союзі. Світова буржуазія не допустить, щоби на відокремленій Україні істнував робітничо-селянський а не буржуазний уряд, тому злочин робить той, хто намагається відокремити українських робітників і селян від Рад. Союзу".

Отже тепер Чубар не висуває аксіому про необхідність спілки, а тільки делікатно заявляє про переконання компартії в необхідність такої спілки України з иншими радреспубликами. Очевидно, що останнє речення щойно наведеного цитату спрямоване не так на адресу приклонників національної республики як радше на адресу тих національно-українських комуністів, чи точніше укапістів, що перейшли в підпілля та не побажали вступити в ряди КП(б)У. Цеж вони висувають клич української робітничо-селянської України незалежної цілком від Москви.

„Вам треба — продовжує Чубар свою науку для комсомольців — вивчати українську культуру, треба вивчати історію українського народу, і не аби як, а історію до кінця. Ви мусите знати, чому між лютневою й жовтневою революціями так розгорнувся національний рух на Україні, чому попрямував не до робітників і селян, а туди, звідки посадили гетьмана, де наступала польська шляхта, де Петлюра продав Україну всім европейським буржуазним урядам".

Отже сам голова теперішнього уряду Чубар визнає, що історію українського народу треба комсомольцям вивчувати аж до кінця, саме у звязку з тією небезпекою, менше з тим, як він її називає чи петлюрівською, чи иншою, у всякому випадку в звязку з українською національною небезпекою, що всеж таки істнує незважаючи на „комуністичне самоозначення" та „єдино" правильну національну політику радвлади. Виходить, що як би не було тієї небезпеки, то бойвий „авангард" комунізму на Україні, українські комсомольці не потребували б вивчувати української культури та історії українського народу. Але сам факт, що Чубар їх до того заохочує та й доказує необхідність такої науки, свідчить також і про те, до якої міри ті комсомольці направду Українці. Вони мусять себе аж робити Українцями в обличчю угасної небезпеки.

Якіж висновки та які директиви для комсомольців дає Чубар на майбутнє? Їх варто послухати:

„Ось і досі є чимало української інтелігенції, діячів у колах української суспільности, в кооперації то що, які вважають, що шлях відбудови українського господарства, шлях забезпечення всіх вимог трудящих мас України, йде тільки через спілку з сучасною західньо-европейською культурою, тільки через спілку України з західньо-европейськими державами. Отже куди вони прямують. Еміграція висловлюється отверто, на терені України теж так гадають, але не висловлюються отверто. Отже для боротьби з такими тенденціями треба знати історію національного руху на Україні та ролю тих культурних держав у гнобленню трудящого люду".

Треба ствердити, що Чубар представив справу гідно і поважно, а тому й повага небезпеки позинна була стати перед очі комсомольців на весь ріст. Добре буде, якщо вони направду прослідкують і вивчать історію України та переконаються, що найбільше українських соків і крови випила між иншими Москва. Може тоді вони направду зрозуміють українську інтелігенцію та її змагання, може й зрозуміють національну боротьбу а з окрема може розшифрують теперішню комуністичну національну політику. Певно, що до правдивого зрозуміння не дійдуть усі, але всеж дійдуть до нього бодай деякі. Словом радянські комуністичні потентати на Україні побоюються того, що хоч і угасне, непомітне, але що росте і кріпне з дня на день. **в. м.**

Німеччина не захитана невдачами.

Промова Штреземана.

У парляментській дискусії райхстагу над буджетом міністерства закорд. справ, Штреземан почав довгою промовою, розясаюючи становище німецьких делегатів у Женеві. Він почав з того, що Німеччина не впрокувалась до Ліги, а внесла прохання внаслідок бажання Зборів Ліги Націй з минулого року. Німеччина не скривала свого погляду, що коли Польщі признають одночасно постійне місце в Раді, тоді вона візьме своє прохання назад. Німеччина не виступала принціпіяльно проти поширення Ради, але стояла на тім, що раніше цю справу мусить рішити сама Рада, з тим, щоби вступ Німеччини до неї не вязати з признанням місць иншим. Заки Німеччину не приняли до Ради, вона не хотіла заявляти свого становища щодо її поширення.

Коли Швеція зреклась свого мандату в користь Польщі, німецькі делегати поставились до цього негативно. Вони пішли у своїй відповіді до найдальших меж відповідальности, з огляду на те, що ця пропозиція вийшла від держави примиреної з Німеччиною. Штреземан висловлюючись про позоку становища Бразилії до Німеччини, не похвалював німецької завзятої кампанії проти неї та инших південноамериканських країв.

Німеччина стоїть надалі на льокарнських договорах. Вона не хоче своєю демонстрацією проти Ліги взяти на себе відповідальність за дальші невдачі Льокарна. Перед війною Німці не рахувались з опінією світа і це було причиною їх катастрофи. Нині вони не хотять повторяти цієї помилки. У Женеві вони одержали повну моральну сатисфакцію.

Боротьба за національні права.

Еспанія проти Каталонців.

Еспанія, що також побивалась за місцем постійного члена в Раді Ліги, щоби замирювати Европу, дає в своїй державі гарний доказ пошани національних прав. Вона веде невпинну боротьбу з Каталонцями, що займають чотири еспанські провінції: Леріда, Ґерона, Барсельона та Тарагона, з 2 міліонами мешканців. Каталонською мовою говорить 4 міліони людей, не лише в самій Каталонії і Валенсії, але на Балеарських островах, у провінціях східних Піренеїв у Франції, в Альберо на Сардинії, у Сальоніках і заморських еспанських кольоніях. Каталонська мова відроджена в XIX ст. має велику самостійну літературу.

Новий конфлікт еспанського уряду з каталонським рухом повстав з приводу діяльности одного барсельонського товариства, яке своє справоздання друкує каталонською мовою, а не еспанською. Ґубернатор Барсельони розвязав товариство, яке накликало своїх членів не признавати влади. Уряд у комунікатах переданих у пресі висловлює жаль з приводу таких суворих засобів ґубернатора, одночасно признаючи необхідним боротись з бунтівниками. Незалежно від цього приготовляється суд проти 17 осіб обвинувачених у минулорічній змові на королівський поїзд біля Барсельони. Всі обвинувачені втекли до Франції.

С. Р. С. Р. і Швайцарія.

Перед виїздом з Женеви члени Ради Ліги Націй рішили, що праця підготовчої комісії для Конференції розоброєнь почнеться 10. травня в Женеві. Члени Ради подали до відома це рішення телеграфічно Чічерінові, висловлюючи ще раз бажання, щоби С. Р. С. Р. узяв участь у працях комісії і пригадали зобовязання швайцарського уряду дбати про нетиканість радянських делегатів підчас їх побуту. Одночасно прийшов лист від Чічеріна з заявою, що російські власті годяться приїхати на нараду, але безумовно не до Швайцарії.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття.

но, майже розважно, невеселою і достойно без демагогічних вошишок. Колиб не викликана від кількохсотня прихід батеса „патріотичному“ Львові і не пострілу фальшива оцінка двостолітнього перепису, то його в хлах можнаб запатрунти до найкращих проявів становлення з вшістичного [illegible], а вже поява ППС. Та, як побачимо, навіть представник польської мінні, ходячи на ґрунт реального розвязання національного питання, більше по широких лабіринтах телесних суперечностей і (боротьба між с[illegible] на. патріотизмом й імперіалізмом).

Шан. прелеґент перш усього звертає увагу на неспокійних всіх національностей в Польщі, виправдуючи за будованням справами державного будівництва, спілюванням тяжок займанщин, готова, сподарською катастрофою і т. и. Однак тепер — мовляв — зростає злобуючі чималі ги національної кнести і найвищий час дійти до конечного modus vivendi. Справа „національних меншостей“ в Польщі є вельми скомпліковане.

Сучасна Польща має третину горожан непольської національности (розуміється, прелеґент тісно тримається сфальшованої статистики з 1921 р., бо на ділі „інородці“ становлять біля 45 прц. населення сучасної Польщі, — Ред.). „Нац. меншости“ в Польщі ділятьси на неторіторіальні і територіальні. До перших належать Німці і Жиди, до других Українці і Білорусини. Перші є менше-більше заспокоєні в своїх національних правах, другі є предметом небувалого утиску. Найлекше порозумітися з Німцями і Жидами, найтяжче з Українцями і Білорусинами, бо їх аспірації не містяться в рамках польської державности.

Німці мають достаточно забезпечені права своєї мови в шкільництві, судівництві й адміністрації. Жиди заключили угоду з польським урядом, з якої витягнули величезні користи. Прелеґент твердить, що політика Ст. Грабського у відношенні до Жидів дала добрі висліди. Під національним оглядом Жиди є забезпечені. Инша річ господарська ділянка. Жиди мають в своїх руках торговельний монополь і за всяку ціну хотілиб його задержати. З тим не може погодитися польська демократія. Жидів в Польщі є забагато. Економічна криза серед жидівського населення може бути розвязана тільки шляхом еміграції. І Жиди починають еміґрувати з Польщі. Приспішення цього процесу є приспішенням додатньої розвязки господарської кризи.

За те гірше мається справа відносно Українців і Білорусинів, яких в Польщі є шість міл. (?), а — як кажуть Українці й Білорусини — вісім (?) мл. Дивлячись на польську політику у відношенні до Українців і Білорусинів, кожний чесний Поляк мусить паленіти зі стиду і почуття ганьби. Польща довершила повного погрому українського й білоруського шкільництва, перевела розклад самоврядування, завела поліційний режим на українських і білоруських землях.

З приводу польської політики у відношенні до Українців і Білорусинів ситуація кожного чесного Поляка за границею є страшна. Ще недавно Поляки жалілися на Росію і Пруси, а сьогодня Українці і Білорусини так само обвинувачують Польщу. Поляки думають, що Европа має коротку память, а тимчасом так не є. Прелеґент провів цілий рік за границею і з автопсії міг ствердити, як Европа оцінює польську політику у відношенні до „нац. меншостей“. В Европі не можуть зрозуміти двох мір, які Поляки прикладають до себе по лінії готентотської моралі. Чому слушним і справедливим є гноблення Українців і Білорусинів, коли неслушним було гноблення Поляків.

Думка спольонізувати Українців і Білорусинів при допомозі дебенизии (!!) є пустою мрією. Треба глянути на світ і подивитися, що діється за нами. У Вильні важко дістати білоруський буквар, але там можна дістати всі білоруські підручники навіть до високої школи, видані у Минську. Ще смішнішою, просто божевільною є думка про денаціоналізацію Українців. Польща не хоче сповнити свого зобовязання в справі заснування українського університету, навіть не дозволяє на український приватний університет, хоч царська Росія позволила була польську „Wolny Wszechnica“ у Варшаві, а тимчасом Українці мають високі школи з одного боку в Празі, а з другого в Харкові і Києві. Тільки Львів, що лежить посередині між тими центрами, є порожній. У Києві стоїть Українська Академія Наук, високо цінена в науковому світі. Хто що мав нагоду прелеґент переконатися підчас свого побуту в Празі. Там істнує українська Національна Бібліотека з 1,000.000 томами. На Рад. Україні спр[illegible] йде укр. [illegible], 78 прц. всіх шкіл є українськими. Харківські комісарі є, що правда, ставленниками Москви, але весь їхній апарат стає все більше українським. І тоді, коли там іде емансипація українського народу, тут його давлять і гноблять, позбавляють елементарних прав.

Польська законодочна політика є повна тривоги. Польща, поставлена між 70 мил. постійно зростаючих сил Німеччини і 130 міл. в союзі на СРР, є в незвичайно важкому положенні. Надії на Францію, втомлену й вичерпану війною та знищену не мають жідної основи. Поляки є свідомі [illegible], а вдачи уміють політику у відношенні до „нац. меншостей“ — є шляхом до того й народи самогубства, й мешканці [illegible] могли бути й поміч [illegible] нити. Треба вкоротко пізнати багато сили й культурних фінансових, але в критичні хвилі й [illegible] гальмом не рушать тої обороні. Все українці є і довго буде згрегована на важній стопах.

Здобуття ними незалежности не звільнило процесу визвольних змагань наших народів. Думати, що репаративна Польща є „naprawienie krzywdy dziejowej“ і на тим кінець — є помилкою. Кожний народ хоче і має право бути незалежним. І сьогодня йде боротьба в Африці і Азії за визволення. Польща в своїм власнім інтересі повинна прискішувати процес визволення інших народів. Майже кожний Поляк з висоти великодержавного становища глядить на маленьку Литву, Латвію і Естонію. Та не [illegible] є хибне становище. Польща повинна єднатися з цими малими державами. Коли тоті матиме доступ до моря через заприязнені з собою малі держави, то тоді вампірська квестія втратить свою гостроту. Колиб ці малі держави втратили свою незалежність, то тоді блідий страх впав би на Польщу. Вона будеб на черзі ліквідації.

Незалежна Україна є в інтересі Польщі. Україна і Білорусь, здобувши незалежність, розсічуть німецько-російські кліщі, які стискають Польщу. Російська демократія є проти самостійности України. Україна і Білорусь є природними союзниками Польщі. На тому підкладі скорше можна дійти до порозуміння між Поляками й Українцями. Тоді й гранична спори між обома народами стратять свою вагу і стануть дрібними справами з огляду на вагу спільних завдань.

Відносно Волині нема ніяких сумнівів. Це безспірно українська територія. Инакше представляється справа в Сх. Галичині, де „Ukraińcy rozpoczęli wojnę“. Сх. Галичина є мішаною країною, українсько-польською. Правда, Українці мають тут більшість, але то національна шахівниця. Поляки не можуть зрезиґнувати з „600 lat pracy“ на цій території. Нещасна українсько-польська війна не лише поставила оба народи у боєву лаву але й стала колодою в змаганнях збудувати самостійну Україну біля Києва, Полтави, Харкова. Прелеґент є глибоко переконаний, що колиб Петлюра не був пішов під Львів (?!), а навпаки галицька армія пішла під Київ, то нині булаб незалежна Україна. Прелеґент зазначує, що бачучи аспірації галицьких Українців, хто знає, чи сам не був би вхопив за кріс, щоби боротися з ними.

Виходячи зі становища, що Сх. Галичина є мішаною країною, тут не можна ставити справи: або-або. Бо або-або це є з одного боку відірвання Сх. Галичини по Сян і приєднання до Рад. України чи Чехословаччини, що викличе польську ірреденту, або теперішня політика Польщі у відношенні до Українців, що викликає українську ірреденту. Треба шукати компромісового виходу, яким є широка територіальна автономія Сх. Галичини при Польщі. Тоді Сх. Галичина булаб помостом згоди і порозуміння між Польщею, Україною й Чехословаччиною. Взагалі треба мати на приміті, що тепер починається нова доба для слов'янського світа, яка буде великою добою лише тоді, коли наступить союз чотирьох славянських народів: Чехословаків, Поляків, Українців і Білорусинів.

На тому закінчив п. Голувко свій виклад. До його кінцевих висновків ми ще вернемо.

М. Ч.

✝ Посмертна згадка.

Иосиф Гецїв, залізничий емерит, упокоївся у Львові дня 5.III. 1926. р. в 69. р. життя. — В. И. П. 1463 1—1

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневичевої.

Радимно. Саля „Сокола“.
24.III. „Майська ніч“ і концерт.
25.III. „Шлапак“.
26.III. „Бинрест“.
27.III. „Маруся Богуславка“.
Готується до постановки: „Надія“ (Гайєрманса). Театр пошукує тенора. 2—4

„Союз Українок“ у Львові урядує постійно між г. 11-12 рано в домівці „Бесіди“ при вул. Руського 2, І. пов. Проситься всіх заінтересованих звертатися о тій порі до Товариства. — Виділ. 1451 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

МЕД ПАТОКА, лічничий, десеровий, чистий, без домішок, під гарантією, з власної на більшої галицької пасіки висилає за поштовою 5 кг. пушках зол. 14, 10 кг. зол. 27, оплачено з опако[illegible]. Саго[illegible] в Збаражі. 1[illegible]6 1—5

АРЕНДА фільварку Сушківка, власність[illegible], кон[illegible] перебуваючого, повіт Старе Самбір, 3 в двох [illegible] [illegible] стані, враз з [illegible] сейфас до [illegible]. Зголошення до [illegible] ври Черновесько в [illegible] або на місці у п. [illegible], Кобецька [illegible], Старе Самбір. 1[illegible]4 3-[illegible]

ДЮЧЕЙ, [illegible] корисних [illegible] пошукується. Проситься [illegible] 5 [illegible] [illegible] Стале 147. 143[illegible] 2-2

Цей Пол[illegible] Свідерський та інж. Рас[illegible] Созанський звертать у власній справі подати свій адрес. [illegible], Пітра[illegible] 1451 2—3

ВДОВА [illegible] кореспондент з [illegible] стилістика і конкуруючою практикою у віці до 40 літ знайде негайно заняття. Подання з відписами свідоцтв і curriculum vitae прошу вислати до Адміністрації „Діла“ під ч. 400 найдальше до 10. квітня.
1452 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Бувші старшини і стрільці 6. Раваської Бригади. Ініціативний комітет для зібрання історичних матеріялів, в цілі видання Альманаху (спомини бувшої 6. Бригади) взиває всіх бувших товаришів — так старшин як і стрільців, надсилати всякі записки, вірші, всілякого рода знимки, документи і т. п. для їх використання. Після відбору тих матеріалів виготовиться короткий опис місць постою бувшої 6. бригади згл. її частин, який відтак розішлеться всім товаришам, які схотять співпрацювати в цілі доповнення опису своїми споминами і датами. Звороти всяких записок як і знимок ручиться. Взивається всіх товаришів, подати свої адреси, як також адреси всіх відомих бувших старшин і стрільців 6. бригади. Заразом проситься товаришів як також симпатиків бувшої 6. бригади о надсилання жертв до Земельного Банку у Львові, Підвалля 7. на конто „Альманах 6. Бригади“, в цілі покриття коштів приготовання як рівнож видання такого Альманаху. Всякого рода кореспонденцію, записки і матеріяли проситься слати на адресу: Львів, скринка почтова 110. — Ініціативний Комітет: *Н. Яців, І. Ришавий, Я. Маренін, Е. Мурин, Р. Харамор а.* Всі краєві і закордонні часописи проситься о ласкавий передрук.
1458 1—3

Повітове Товариство Кредитове кооперативна з обмеженою порукою в Тернополі повідомляє своїх членів, що ухвалою Загальних Зборів з дня 23. грудня 1925. р. підвищено уділ до висоти 10 зол. та взивається членів доповнити уділи до кінця червня н. р. Давний уділ зевальоризовано на 1 зол., який буде почислений як вписове.
1383 3—3

Акційна Спілка для будівельного промислу давніше Іван Левинський.

Зіставлення біляясу з днем 31. грудня 1925.

Стан чинний:			Стан довжний:		
1. Довжники	зол.	191·25	1. Акційний капітал		45.454·—
2. Довжники в чужих валютах:			2. Переходовий рахунок підвижки		
а) в амер. долярах зл. 46.059·64			акційного капіталу		54.546·—
б) у швайц. франк. „ 4.812·23		50.[illegible]72·17	3. Резервовий фонд		21.94[illegible]
3. Вартісні папери		1.732·50	4. Податкова резерва		1.400·3[illegible]
4. Недвижимости		100.947·—	5. Вірителі в золотих		5[illegible]
5. Машин. уладження і інвентар		19.920·—	6. „ в ам. долярах		22.33[illegible]
6. Уділи в чужих підприємствах		01	7. Непіднята дивіденда		1[illegible]·—
			8. Зиск за р. 1924 зол.	839·95	
			9. Зиск „	26.95[illegible]·34	27.790·2[illegible]
		173.062·93			173.062·9[illegible]

Зіставлення страт і зисків з днем 31. грудня 1925.

Страти:			Зиски:		
1. Страта на вартісних паперах	зл.	593·50	1. Зиск в році 1924	зл.	839·95
2. Торговельні кошти		6.307·44	2. Доходи з чиншу виderжань		18.[illegible]00·—
3. Зиск в році 1924 зл. 839·95			3. Доходи з найму		4[illegible]7·—
4. Чистий зиск за р. 1925 [illegible]6.95[illegible]·34		27.790·29	4. Доходи з продажі стар. заліза		7[illegible]3·—
			5. Відсотки		3.[illegible]59·9[illegible]
			6. Надвижки вальоризаційні		1.337·9[illegible]
			7. Ріжниця курс. на чужих валютах		
			а) амер. долярах зл. 7.285·06		
			б) шв. франках „ 2.076·3[illegible]		9.351·4[illegible]
		3[illegible]3			34.[illegible]·[illegible]3

IV. Звичайні Загальні Збори, котрі відбулися дня 16. березня н. р. у Львові в год. 17. в сал. конференційній Дисконтового Варшавського Банку, відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. затвердили справоздання Завідуючої Ради за рік 1925 як також висше поданий біланс.

Акційна Спілка для будівельного промислу давнійше Іван Левинський.

Л. Желенські в. р. *Г. Вейнтравб в. р.*

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Рада лічила 10 членів, а 50 народів ... на думку тих, які були заступлені в Раді. Але не дійшло до кризи й представники держав поз'їхалися з надією, що непорозуміння усунеться. Могла послідувати криза і в льокарнських договорах, бо введення їх у життя було звязане з вступом Німеччини до С. Н., а держави, які заключували льок. договори стверджували бажання вдержати їх шерез своїми підписами. Жадання польської політики було ввійти до Ради разом із Німеччиною, не з огляду на престіж, але тому, що Польща не вірить, щоби мир і приготовування можливого роззброєння були можливі без спільного засідання з Німеччиною в Раді, де спільні наради в мировій атмосфері могли би довести до можливого співжиття. 90 процент народів, заступлених у Женеві, признали слушність польського становища. Видно то з того, що висували теж концепції признання Польщі місця в Раді. Говорили про резиґнацію двох держав. Тими місцями не могла би розпоряжати Рада, але загальне зібрання, отже всі зрозуміли, що як признання Польщі місця зібранням. То є дорібок польської заграничної політики, бо 90 пруц. народів розуміє миролюбивість польської політики. То без сумніву гарантія скріпленої безпеки Польщі в заг. уложенні політ. поглядів світа на польські справи.

Криза польського уряду.

Пястівці висувають лісту лівого уряду. На чолі нового кабінету мав би станути пос. Бартель, мін. просвіти, б. прем. Поніковський, справедливість був. мін. Маковський, Кноль загр. справи, Мільчинський скарб, Млодзяновський внутр. справи, Желіґовський військо, Бриль сусп. роботи.

Райхстаґ апробував женевську політику.

Внесення урядових партій, яке апробує женевську політику уряду, прийнято в райхстазі голосами поміркованих соціялістів і части екон. партії. Зголошене нім. народовцями внесення недовіря для канцлера і міністра Штреземана відкинули 256 голосами проти 141.

НОВИНКИ.

— **Хто рішає: п. Собінський, чи шк. інспектори?** Хвальну Редакцію прошу помістити в „Ділі" оте: Шкільні інспектори через управителів шкіл приневолюють священиків вписувати теми науки релігії і літурґічні вказки до шкільного дневника по польськи, покликуючись при тім на якімсь розпорядок шкільної кураторії і грозячи неслухняним священикам замкненням належності за науку релігії і ремунерації. Для задержання однообразности подаю отсею дорогою до відома, що шк. куратор п. Собінський заявив мені, що такого розпорядку кураторія досі не видавала і додав, що таксама смішним було би жадати вписувати прим. з німецького „Das Lied von der Glocke" „Pieśń o dzwonie". — Виходить, що хіба якась нелегальна, неправова куратория видає цей курйозні розпорядок, которого одначе повинні держатися не маємо обовязку. — *о. Александер Русин*, комонський декан.

— **Особисті вісти.** Як нам доносять зі Стрия, Володимир Темницький, визначний український соціялістичний діяч, б. голова У.С.Д.П., б. міністр закордонних справ У. Н. Р., від кількох тижнів тяжко хорий. В останніх днях стан здоровля недужого покращав. Хорого доглядає стрийський лікар д-р І. Левицький, кому цего виїздили до нього зі Львова д-р М. Панчишин і д-р І. Куровець.

— **Як почтові уряди шанують розпорядки своєї влади?** Пишуть нам: Дня 14. III. 1926 р. було поміщене в „Ділі" оголошення, що кооператива в Турильчу в Скале по цікие субкегв. Я на письмо тут ... лист до того ж таки дня адресуючи по українськи, в остаток почтового уряду подав по польськи. Таким чином 19. III. дістаю свій лист назад, а на конверті його червоним олівцем надписано: що село і почту, поставлено по них по одному знакові запитання і до цього напис: Niema w powiecie skałeckim takiej miejscowości". На відворотній стороні конверти написана ж є адреса по польськи і печатка почтового уряду в Скалаті з 19. III. 1926 р. Пом тому лист був читаний, бо я адресу подав тільки в листі, не зазначуючи її назовні конверти. Якщо дійсно нема такого села як Турильче в повіті Скалат, то мусіло бути до цього часу спростування помилки, а такого не було. Виходить що причиною всього — українська адреса. Таке поступовання з почти є явником карігідним, бо я страчую час порозуміння з кооперативою і можливість отримання посади в критичний час безробіття, а до того воно й отвічається виданим недавно розпорядженям у справі мови адресових посилок. — *Микола Майко*, с. Утішків, повіт Красне к. Львова.

— **Документ часу!** На днях тернопільське воєвідство заборонило основати товариство „Сокіл" у Радехові. Як причину подано це, що урядовою мовою товариства є мова — українська. Хто не вірить, що це можливе — в конституційній і демократичній державі, хай прочитає відпис оригінального рескрипту, який звучить: Starostwo w Radziechowie, L. 735/25 Radziechów, dnia 18. marca 1926. Do Towarzystwa pożarnego i sportowo-gimnastycznego „Sokił" do rąk założyciela Pana D-ra Jarosława Selezinki, adwokata krajowego w Radziechowie. Urząd Wojewódzki w Tarnopolu reskryptem z dnia 16. marca 1926 L. BP. 3540 na mocy § 6. ustawy z dnia 15. listopada 1857 r. (austr. Dz. u. p. Nr. 134 zakazał zawiązania Stowarzyszenia pożarnego i sportowo-gimnastycznego „Sokił" w Radziechowie, według osnowy załączonego statutu, ponieważ oznaczenie dla wymienionego stowarzyszenia w § 6 statutu języka ukraińskiego jako języka urzędowego towarzystwa, niebędącego zarazem ustawowym językiem urzędowym tej władzy pierwszej instancji, której podlega stowarzyszenie, dla jej stosunków ze stronami (językiem służby zewnętrznej) przedstawia się po myśli § 6 ustawy o stowarz. (orzecz. tryb. państw. z 11. stycznia 1894 L. 39/1893) jako urządzenie przeciwne prawu i ustawie. Od tej decyzji wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który należy podać do Urzędu Wojewódzkiego w ciągu 60 dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. — Cztery egzemplarze statutu zwracam. — Starosta Słodski mp. — І це діється тоді, коли через кілька місяців має відбутися в Празі всеславянський сокільський злет! — *Я. С.*

— **Маленький запит до львівської Консисторії.** Недавно читали ми в „Арх. Відомостях" відозву до підчиненого духовенства, щоб воно впливало на вірних у справі асекурування в „Дністрі". А наслідок? Коли до адміністратора села Г. в перемишлянськім деканаті, о. З. Ш. явився урядовець „Дністра" і просив о. Ш. в імени Товариства підлежати його та предложив о. Ш. до заплачення полісу на обезпечення церкви, то він не лише не викупив поліси, (4·50 сот.), але й заявив, що „двом Богам служити не годен". Отже обезпечення церкви перейшло до П. Ц. В. О. Цей примір подіяв так на людей, що агенція мусіла звернути дирекції около 50 поліс до сторін, яких не приняли члени, заявляючи словами о. адміністратора: „Двом Богам..." О. Ш. (з уродження Білорус) цілком ясно голосить, що він „Polonus". Цілого півтора року не був ані разу на релігії в селі Ж., бо хоче від священства (чи радше воно його оминає), окружився ст...ами латинниками, ще й загорілими Поляками, від яких місцеві Українці зазнали неодної кривди. Може би Вск. Консисторія вглянула в цю справу? Уживаємо до скарги публичної дороги, бо всякі письменні їх скарги на о. Ш. ідуть відай до коша.

— **Що-ь як у Львові.** З ужгородської „Карпатської Правди" (ч. 11) довідуємося, що чеська цензура в Ужгороді не далеко відбігла від своєї польської посестри у Львові. А саме, як у Львові, так і там цензура сильно процензурувала промову п. Гренджи-Донського на Шевченківському концерті з 12. ц. м. і таксамо як у Львові, де з тексту одної співаної пісні счеркнено кілька місць, зроблено й там, забороняючи співати відому строфу „Заповіту" Шевченка: „Поховайте та вставайте"... Це дійсно скандал, що чеська поліція забороняє співати те, чого не відважувався ніколи заборонити навіть царський уряд".

— **Вислід конкурсу на окладинку часопису „Минуле України".** Дня 4. березня ц. р. в 12 год. дня в помешканні Українського Інституту Громадознавства в Празі відбулося засідання членів жюрі конкурсу графічного рисунку окладинки для часопису „Минуле України" в складі: п. Н. Григоріїва, п. М. Галагана і п. В. Січинського. Розглянуто десять надісланих праць під девізами: „Старина", „С", „1 25", „Вперед", „17/20", „Чайка", „Чорноморець", „Червона Калина", „Наше Рідне", „В. К. І.". Всі вони відповідали умовам конкурсу. З огляду на те, що ні одна з надісланих праць не могла бути відзначена першою премією, ухвалено одноголосно першу і другу премію в сумі 300 ч. кор. розділити на рівні части між двома працями під девізами „Чорноморець" і „С". Третю премію (100 ч. к.) признано одноголосно праці під девізом „Чайка". Крім того одноголосно ухвалено серед незгеціфікованих праць відзначити праці під девізами „В. К. І." і „Наше Рідне". Після розпечатання коверт нагороджених праць виявилося, що праця під девізом „Чорноморець" належить М. Бутовичеви (Лейпціг), під девізом „С" — С. Гординському (Львів) і „Чайка" — Н. Білинському (Прага). — З львівських мистецьких кол повідомляють нас, що з тутешніх графіків участи в цьому конкурсі ніхто не брав.

— **Про українського силача Піддубного**, що, як відомо, збирає тепер лаври в Злучених Державах, пишуть нам з галицької провінції: „До Вашого допису з Америки про Піддубного подаю Вам до відома, що наш Полтавець Іван Піддубний, якого в світі — на жаль — уважають звичайно Росіянином, має вже давно світовий чемпіонат. Він здобув його ще 1905 року в Парижі і має його в своїх руках до сьогодня. Тоді він побив усіх противників і дістав золотий пояс, медалю і титул світового чемпіона. Після того Піддубний боровся кожного року на міжнародніх змаганнях у Парижі і в Берліні і все виходив переможцем. Уроджений він 1881 р. в Золотоноші в козацькій сімї, а свою карієру зачав від боротьби у мандрівному цирку. Перед війною мав він заробленних 250.000 карбованців, за які купив собі на Україні 550 десятин з 2 млинами, одначе большевики все те йому сконфіскували. Сила у Піддубного незвичайна і він, не диви чись на своїх 45 літ, може ще нині вдержати на своїм карку телеграфічний стовп з 30 людьми, завішеними на обох кінцях".

— **Памяткова таблиця на спомин першого кіна.** Дня 17. ц. м. відслонено урочисто памяткову таблицю на спомин першого кіна в Парижі. Таблиця прибита на домі колишньої великої кавярні на бульварі Капуцинів, де перед 30 роками відбулися перші кінематографічні вистави влаштовані братами Люмієр. Один з тих братів брав участь у цьому святі і його славили численні бесідники в імени офіціяльних і неофіціяльних установ. На таблиці з мармору вирито такий напис: „Тут відбулося дня 28. грудня 1895 перше кінематографічне представлення при помочі апарату, зладженого братами Люмієр". — Чужинці, як бачимо хочби на одному прикладі, не занедбують ніякої нагоди, щоб кожну важнішу подію в їх життю утривалити при помочі памятника чи памяткової таблиці на спомин грядучим поколінням. У нас натомісь, як широка й велика Україна, не чувати майже нічого про тривалі памятники не то на спомин важніших подій, але хочби у честь визначних письменників чи народніх діячів. Ми цікаві, скільки памятників чи памяткових таблиць уфундують наші люде от хочби з приводу 10-ліття смерти найбільшого письменника Галичини, Івана Франка, що припадає вже за два місяці.

— **Львівські вломичи.** Кілька тижнів відпочивали підземельні герої нашого міста. За той час вишукали новий предмет своєї облоги — крамницю при вул. Скарбківській 2, вибравши суботу як найкращий день для ділкону, щоби слідів крадіжі можна стверджити щойно в понеділок. Зі згаданої крамниці вломичи виносили масу черевиків та иншого лісого добра вартости кілька тисяч золотих і канями втікли. Поліція має нову „хрестикову загадку".

— **З хроніки самовбийств.** Иотруїла напилась якась молода жінка на вул. Пильникарській. Коли її відвезли до шпиталю, вона не хотіла виявити ні причини свого замаху, ні прізвища.

Редукція поліції. З кінцем цього місяця з польської державної служби відпаде 1500 поліційних урядовців усіх категорій; 927 нижчих, решта вищих. Львівська округа зменшиться на 105, станиславівська на 35 осіб. Невідомо, чи причиною цих обмежень є виключно ощадність, чи покращання публичної безпеки, чи ствердження надміру поліції.

— **Редукція жіноцтва.** В кулюарах варшавського сойму думають над рівновагою державного бюджету, який ще вічно хитається. Між ідеями такої рівноваги виринула свіжо одна, щоби прогнати зі служби всіх урядничок, що мають посаду шлюбних жінок — жінок лікарів, адвокатів і державних урядовців. Усіх їх є, кажуть, 12.000.

— **Димісія пасолии.** Радянська посолка в Норвеґії Колонтай покинула своє становище внаслідок постанови центральної екзекутиви Радянського Союзу. Причиною цієї димісії була, здається, її екстраваґантна поведінка не представниці робітничого уряду: вона не вдоволялась одягатись по буржуазному, а ходила такою причепуреною, як опереткова „діва". Крім цього її погляди на „вільне кохання", викладені в її романі, вийшли далеко поза межі революційних законів Радянського Союзу і комуністичної моралі.

— **Музей Муссоліні'я.** Італійський диктатор не визначується скромністю. Його уряд, в якому він є почвірним міністром, відчинив новий музей, який назвали згідно з „голосом народу" музеєм імени Муссоліні. Є це збірка новознайдених римських артистичних осколок. На фронті будівлі є латинський напис, який в відмінює, що „його оснував Муссоліні, „местник римського маєстату, в третім році після зайняття Риму когортами ліктора".

— **Спогнення Америки.** Американська преса проголосила плебісцит між своїми читачами на тему: „Чи треба скасувати закон про заборону алькоголю?" На той і дія мільйона осіб три мільйони звернулось за скасуванням закону. Вашинґтонські представники народу будуть за місяць у каплоті супроти такого настрою населення. Видно, що американським підданим таки добре висохло горло.

— **З кіна.** В кіні „Копернік" іде великий фільм в 8 діях п. з. „Тайна кропивного тин" і комедія „Пустіть мене вертувати". — В кіні „Пен" — „Звезда" з Мері Пікфорд у заголовній ролі. — У „Пасс" — „Танцюрист моєї жінки". — У „Марсені" — „Жінка двох чоловіків" і „Двоє проклятих".

— **Акціонарі львівської Сільки** для будівельного промислу, давніше г-ва Леміньськи, можуть підняти дивіденду по 0·75 зл. від акції за предложенням купону з р. 1925, в Банку дисконтовім варшавськім, Відділ у Львові при вул. 3. Мая ч. 14. 1460 а) 1—3

— **Український Хор Дм. Котка у Львові.** Довідуємося, що славний наш Хор під проводом Дмитра Котка, закінчивши велике концертове турне по містах Західної Галичини, Горішнього Шлеську, Познанщини, Помор'я, Віленщини, Полісся, Холмщини і Волині в перерві на серію концертів на Німецькім Шлеську, загостить до Львова і дасть тільки два концерти в днях 27. і 28. березня в салі Народнього Дому. Білети на львівські концерти продає Народня Торговля. 768 а)

Біржа.

Америк. дол. 8·08 — 8·10 канад. дол. 7·90 — 7·95, чеські кор. 0·23·12 — 0·23·33, леї 0·3·12 — 0·3·25, франки фр. 0·28·25 — 0·28·50, фр. швайц. 1·48 — 1·52, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·20 —31·80, 20 франків 28·80—29·30; 20 марк. 36·20—36·70; 10 руб. 39·50—40·50.

Срібло. Австр. кор. 0·64·00—0·64·33, 5 ав. кор. 3·40—3·50, флорени 1·70—1·75, рубл. 2·70 — 2·80 рубель дрібним сріблом 1·35 —1·40.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·00—25·50 ячмінь галицький бров. —·— до —·—, овес гал. 22·50—23·00.

За ідею співжиття?

Виклад Т. Голувка про національну квестію в Польщі.

Відомий пепесівський публіцист і діяч Т. Голувко зїхав до Львова і тут у великій магістратській салі виголосив в понеділок 22. ц. м. виклад про національну квестію в Польщі. Може бути, що ми не зупинялись би на цій події, бож погляди репрезентанта пепесівської лівиці є вичерпуючо відомі нашій читаючій публиці, як би не те, що на львівському ґрунті шан. преленґент з'явив в підозріли вуту польського патріотизму, тим самим значно модифікуючи свої основні думки на тему співжиття не лише загованих „національних меншостей" у відношенні до пануючого польського народу, але й стаючи на ґрунт своєрідного неославізму, що досі було наскрізь чуже польській демократії.

Національна квестія є найбільше актуальна і запальна в Галичині. Здавалось би, що заповіджений виклад одного з чільних представників ППС. зелектризує львівську публику. Здавалось, що магістратська саля, яка тямить величаві зібрання польської й української демократії, не лише буде битком набита, але що на тему вирішення національної квестії в сучасних межах Польщі розвинеться гаряча й плодотворна дискусія. Та цих сподівань не виправдала дійсність. Львів не відізвався на актуальність порушеного питання. Магістратська саля була на половину порожня, а сам виклад розпочався через те зі значним опізненням. На вступі зазначив шан. промовець, що призабута й придушувана національна квестія в Польщі починає находити зрозуміння в польському громадянстві. Одначе бойкот викладу п. Голувка польською львівською публикою вказує наглядно, що польському громадянству далеко до зрозуміння ваги цього наболілого питання. В першу чергу виклад п. Голувка збойкотували його власні партійники з-під стягу босого Гавзнера. Крім редактора „Дзєнніка Людового" п. Скалка не видно було між численною публикою ані одного пепесівського менера. Зовсім природно, що вся львівська ендеція теж збойкотувала представника партії, з якою є в коаліції. Навіть самозвальні „радні" міста Львова з Щипеками й Обловами на чолі зігнорували вибраного радного м. Варшави. Повною відсутністю світили теж Жиди. Авдиторію творила менша пепесівська братія, група Пілсудчиків, що репрезентувала польську демократію, горстка української інтеліґенції і кілька старших дам незнаної національности і політичного світогляду. Дискусії не було ніякої; на запит відписаного, зверненого до ред. Скалка, чому нема дискусії, одержано відповідь, що на дискусію не дозволила поліція і ППС. „усіла скал-тулювати".

Преліґент п. Т. Голувко не є оратором з огляду на недостачі в дикції, але має прикмети, які всетаки ставлять його в гармонії освітленні. Він говорить спокій-

Змора.

Реформаторський гін. — Один з тропів політиканства. — Дивоглядн. — Мусить і може. — Contradictio in adiecto. — Змора населення і публичної опінії. — Поворот до первісного стану.

Найбільшою, так сказатиб — генеральною змогою нашого населення від кількох літ є дивоглядна автономічна установа ПДВО (Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень).

В перших літах істнування польської держави в організаційних державних колах панував своєрідний соціялізаційний гін. Менші й більші „суверени", що вийшли з політиканськo-конспіраційних закамарків, або викарабкались на видні, керуючі місця при допомозі демагогії, по верховні всезнайки й експериментатори, попавши в реформаторський шал, навипередки взялися в чищене війною й повоєнними подіями населення все в нові шлачі і хомути. Може цей стихійно-реформаторський розгін і не мав би був таких шкідливих наслідків, як би ним не були в основах зачеплені, а нераз і підважені економічні інтереси широких народніх мас. Мабуть бажаючи увінчати себе невянучими лаврами слави, спущені з ланцюхів політиканського безділля реформатори, не передумавши справи до кінця, нераз не визнаючись в елементарних законах соціольогії, спішилися свої помисли запетрифікувати в тверді, на довші часи непорушні, скаменілі закони, щоби — Боже борони! — не вирвав їм хто з рук пальму першенства. Розуміється, для такого доривочного, спішного будівництва не роблено ніяких докладніших підготувань, ніяких поважніших студій. З ріжних чужинних уладжень, приноровлених до тамошніх обставин, випливаючих з даного ґрунту, наборзі й без розбору вирвано поодинокі цеголки, запозичувано нераз протилежними зразками, щоби тільки знищити вже збудоване і здійснити свої „уніфікаційні" тенденції. Тому й не диво, що майже всі переведені в перших літах істнування польської держави законопроекти та ухвалені суверенним соймом закони мають вже заслужену славу законів, писаних на коліні. Та колиб вони не були здійснювані в житті, колиб вони не лягали важким тягарем на населення, колиб вони мали лише свідчити про роботоздатність „суверенів", то ще можнаб з ними примиритися. На жаль, так не є і населення ще довго мабуть буде нести на собі тягар цеї законодатної „стихії".

І цій то стихії завдячує своє істнування голосна вже від кількох літ Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень, що народилася як Афродита з морської піни — та не на радість, лише на горе населення.

ПДВО є дивоглядом під кожним оглядом: організаційним, обсягу ділання, правним і т. и. Вистане згадати, що ця установа у відношенні до населення є в одній (правній) особі: стороною, судею і екзекутором. Rota locuta, causa finita! Асекурований є зданий на ласку і неласку органів цеї установи. Мовляв: хочу — помилую, а не хочу то горе тобі! І сьогодня ПДВО є справді великим горем, єгипетською „язвою" всього населення.

ПДВО є — так сказатиб — виразом „утраквізму". Під тим оглядом творці „асекураційного утраквізму" на кілька літ випередили помислового Ст. Грабського. Кожний громадянин мусить обезпечувати свої будинки в двох третинах в ПДВО, а в одній третині може обезпечити в приватних асекураційних товариствах. Таким чином громадянин мусить під ріжними покришками платити державою управлінсній установі крім инших докучливих податків і данин ще й асекураційний податок, а може тільки на третину вартости дбати про свої будинки так, як він сам це розуміє. Та в практиці те „може" є вилами на воді писане. Про це могли би дуже багато сказати приватні асекураційні товариства та й ми в своїй редакційній теці маємо чимало причинків до боротьби громадян демократичної держави за свою власновільність.

Асекураційний примус, заведений державою, в практиці не є проявом дбайливости за майно і добробут громадян, тільки проявом докучливости поліцейського режіму. Асекураційний примус після кількох літ практики виявив це наглядно. Бож, не вважаючи на примус, не всі посідачі нерухомостей є асекуровані, а головно не всі платять асекураційні премії вже хоч би через свою неспроможність в поношенні безлічі офіціяльних і неофіціяльних податкових тягарів. В инших, культурніших країнах зовсім иншим шляхом ідуть до тієї самої мети, а саме піднošенням культурного рівня населення. Загально відомо, що чим культурніша, засібніша країна, тим вищий відсоток обезпечених. Обезпечення не випливає там з поліцейського примусу, тільки є випливом вільної волі, морального наказу, диктатом здорового розуму, проявом дбайливого самозбереження перед „vis maior", перед припадком і грізним елементом.

В Польщі навпаки: поліційним режімом навіть в ділянці обезпечень бажається заступити і культуру, і добробут, і вільну волю громадянина, але наслідки цих прийомів є сумні: дальше зубожіння сільського населення, невдоволення з приводу поведінки органів ПДВО і відсутність загальности обезпечення. При тій нагоді годиться додати, що асекураційний примус (будинковий) досі був практикований двома державами: Росією і Уругваєм. До цих культурних країн тепер приєдналась Польща.

Асекураційний примус і його виразниця: ПДВО є змороіо. І то тим більше, що той примус, як вже згадано, введено без належного підготування, ліквідуючи в анархічній боротьбі в значній мірі вже істнуючі, заслужені приватні асекураційні установи й накладаючи на населення нові докучливі тягарі, збільшені ще екзекуційною поведінкою брутальних органів ПДВО. Асекураційний примус заведено в часі, коли більша половина „кресів" лежала в повоєнній руїні і коли під Варшавою стояла червона армія. Населенню обіцювано відбудову, навіть ухвалювано кредити, засновувано бюра відбудови. І нараз замісць відбудови знищених війною будинків, населення одержало асекураційний примус на невідбудовані господарські обєкти. Можна уявити собі, які почування мусіли огорнути населення.

Минуло кілька літ. Населення вгинається під тягарем асекураційної контрибуції і в брутальности органів ПДВО має практичний доказ дбайливости керуючих офіційних органів за його культуру і добробут. А в адміністраційній комісії польського сойму підводять підсумки дотеперішньої плодотворної діяльности ПДВО на основі звіту Найвищої Палати Державної Контролі. Виявляється, що упривілеєна ПДВО в незвичайно легкодушний спосіб господарить публичними фондами, видушеними відомими безцеремонними способами зі спауперизованого населення. Читаючи тільки факти, здержливо виявлені польською пресою, робиться просто моторошно і мимовільно зриваєтся з уст тривожний запит: чи треба було довірювати централістичній, недосвідній асекураційній установі асекураційний примус на те, щоби крім тієї змори, яка налягла на населення, ще й публична опінія мала свою змору на підкладі господарки публичним майном? Чи не краще звільнити населення від тієї брутальної опіки, а публичну опінію від пригнічуючих, розкладових законів легкодушної господарки? Чи не доцільніше повернути до первісного стану і розпочати пропаганду морального примусу обезпечення від культурного підйому населення? Чи не кориснійше буде привернути звужені до найтісніших рамок права і свободу рухів заслужених приватних асекураційних установ, здвигнених працею довгих десяток літ, змаганнями і самочинним поривом та розумінням ваги асекурації, виявленими самим населенням?

Ось питання, на які найближча будуччина повинна дати позитивну відповідь.

Ф. Ф.

Відкриття памятника Шевченка в Полтаві.

В 65-тиліття смерти Т. Шевченка відкрито в Полтаві його памятник. Памятник стоїть біля парку напроти Полтавського Історичного Музею в формі великого кургана, на якому видніє зроблена з залізобетонного масиву постать Тараса Шевченка. У відкритті памятника взяла участь величезна маса селянства, представники харківського уряду, всіх центральних установ, Академії Наук і червоної армії. Сам акт відкриття відбувся 12. березня в 12 год. ранку.

Обширну промову з нагоди відкриття виголосив в імени Центр. Комітету КП(б)У., ВУЦК-у та Раднаркому уповноважений Народнього Комісаріяту Закордонних Справ Шліхтер. Вихідною точкою промови Шліхтера була поезія Шевченка „Минають дні". Думаємо, що для наших читачів буде цікаво, коли наведемо найхарактеристичніще місце з промови такого родовитого Українця як Шліхтер, що віддасть найкраще пануючі серед теперішних правителів України погляди на Т. Шевченка.

Цитуючи названий уже вірш Т. Шевченка „Минають дні, минають ночі"... Шліхтер продовжував:

Так співав 65 років тому Кобзар. За ці 65 літ до сліз, пролитих у тюрмах Шевченка прибавились сльози, рясно пролиті українськими робітниками і селянами. Багато сльоз було пролито, доки ми не добились справжнього розкріпощення. Ще досить недавно українська інтелігенція вважала Шевченка лише за національного генія. Нині, я гадаю, нема на радянській Україні такого інтелігента, що вважав би Тараса Григоровича лише за національного генія. Всі тепер розуміють, що він геній наш, радянський геній, геній розкріпощених робітничо-селянських мас Союзу. В історії нашого визволення ми мали тільки двох геніїв: Шевченка співця народнього лиха та злиднів, співця за розкріпощення рабів, але тільки співця, що не знайшов справжніх шляхів до розкріпощення і другого генія—Володимира Ілліча Леніна (sic!), що показав нам, як треба боротися за визволення робітників та селян. Ось у чому заключається споріднення духа Т. Шевченка і Волод. Ілліча Леніна".

Кінчаючи свою промову, Шліхтер висказав такі слова: „в момент відкриття цього памятника кладемо до ніг Шевченка вже завойовані нами його найкращі мрії та думи".

Від червоної армії промовляв червоноармієць Чапаєвської дивізії. Червоноармієць, як і пристало синові Марса, говорив дещо відмінно, бо більше настроєво і войовничо:

„Українська еміграція — казав він — за кордоном намагається сьогодні затьмарити (sic!) світлу память Шевченка, приписуючи йому засади тільки як борця з українськими поміщиками. Але ця творча [illegible] ська еміграція знає, хто загнав її на [illegible] Праги, Берліна і Парижа. Її [illegible] Шевченківської „Ясини", що [illegible] з рушницею в руках від Владивостока до Варшави від Чернігова до Перемишля, до берегів Чорного Моря, [illegible] піснями Шевченка, [illegible] іменем. В тих місцях, куди буде [illegible] Шевченко в свідки, наша Чапаєвська дивізія [illegible] останні [illegible] Якої хотів, що [illegible] Шевченко своє життя [illegible] боровся. Сьогодні [illegible] перед памяттю Шевченка. Червона Армія обіцяє відстояти й виконати заповіти його заповіту".

З крилатої промови червоноармійця виходить, що Шевченко ціле життя боровся за пролетарську владу, але всеж таки за „єдину неділиму".

Крім названих промовляли ще делегати Селянського Інтернаціоналу, Комітету Незаможних Селян, профспілок, залізничників, наркому освіти, ВУАН, пролетарських письменників і инші. По кожній промові співав величезний хор, зложений з 600 людей Шевченків „Заповіт" в супроводі кількох оркестр. Свято закінчилося відспіванням Інтернаціоналу.

Повітовий зїзд у Добромині.

Добромиль, 23. березня 1926.

Дня 8 березня н. р. відбулася в Добромині довірочна нарада, на котрій були присутні делегати 12 сіл повіту. На нараду прибув делегат УНДО п. Олекса Черкавський і виголосив реферат про потребу і значіння політичної організації. По оживленій дискусії присутні вирішили скликати негайно Повітовий Народній Зїзд і вибрали комітет, зложений зі о. Гриневича, п. А. Корчака і М. Гарасевича, поручаючи йому скликання зїзду. І дня 22-го н. м. відбувся в Добромині Повітовий Народній Зїзд, на котрім окрім міської інтелігенції було присутних 93 селян, що заступали 19 громад повіту. На зїзд прибули делегати Центрального Комітету УНДО пп. В. Целевич і О. Черкавський.

П. Черкавський виголосив програмовий реферат. Представив докладно програму Обєднання, порівнюючи її з програмами инших українських політичних партій.

П. В. Целевич виголосив реферат організаційний, вказав на вагу і значіння організації і пояснив присутнім організаційний статут Обєднання.

Відтак по оживленій широтоминій дискусії, в котрій між иншими забирали голос: о. Мацькович, о. Гриневич, п. Вольний, п. Дзюбинський, Курило і н., ухвалено резолюції, взиваючі населення Добромильщини до праці й організації.

Ухвалено також резолюцію о. Мацьковича, котрою присутні візвали управи українських політичних партій до утворення спільного політичного фронту. Опісля вибрано Повітовий Народній Комітет і політичних організаторів повіту. Головою вибрано о. декана І. Господарськогo, а в члени Повітового Комітету й Організаційної Комісії увійшли: о. ігумен Гриничевич, п. П. Дзюбинський, п. Ляшко, п. І. Богоніс, п. В. Кречко, п. І. Гоголь, о. Б. Гоцький, др. С. Антонович, п. М. Курчак, о. И. Мацькович, п. Г. Грисак і п. М. Кітик.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Скшинський про женевські наради.

На засіданні загр. комісії польського сойму 23. III. премієр Скшинський здав звіт про женевські наради. Рада зібралася задля прийняття Німеччини до С. Н. наслідком льок. пакту. Наради йшли в некорисних обставинах. Деякі держави вислали делегатів з обовязуючими вказівками. Цілі наради станули під знаком вета. Такий спротив є правом кождої держави, що належить до С. Н., бо суверенна держава не може навіть однодушною ухвалою инших держав бути переголосованою в справах, які торкаються її. Але вета в Женеві внеможливило ухвалу в справах загальних, від яких залежить мир в Европі, а може й війна. Одно вето було проти поширення Ради друге за. Польща репрезентувала цей принцип, що коли застановлятися над якоюсь зміною, важне те чи вона дійсно служить інтересам мира. Переговори довели до звісних висідів, а могли довести до гірших, коли зважити, що